

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Mustola, Ville; Taipale, Sakari; Oinas, Tomi

Title: Videopuheluhoivan hyödyt ja haitat vanhustyössä

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Vanhustyön keskusliitto, 2023

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Mustola, V., Taipale, S., & Oinas, T. (2023). Videopuheluhoivan hyödyt ja haitat vanhustyössä. *Vanhustyö*, 2023(3), 12-13.

Videopuheluhoivan hyödyt ja haitat vanhustyössä

Vanhustyöntekijät kokevat videopuheluhoivan säästävän aikaa ja mahdollistavan ikääntyneen kohtaamisen uudella tavalla. Yleensä videopuhelut toimivat parhaiten, kun niitä käyttää tilannekohtaisesti perinteisen hoivan rinnalla.

Teksti: **Ville Mustola, Sakari Taipale ja Tomi Oinas** - Kuva: **Shutterstock**

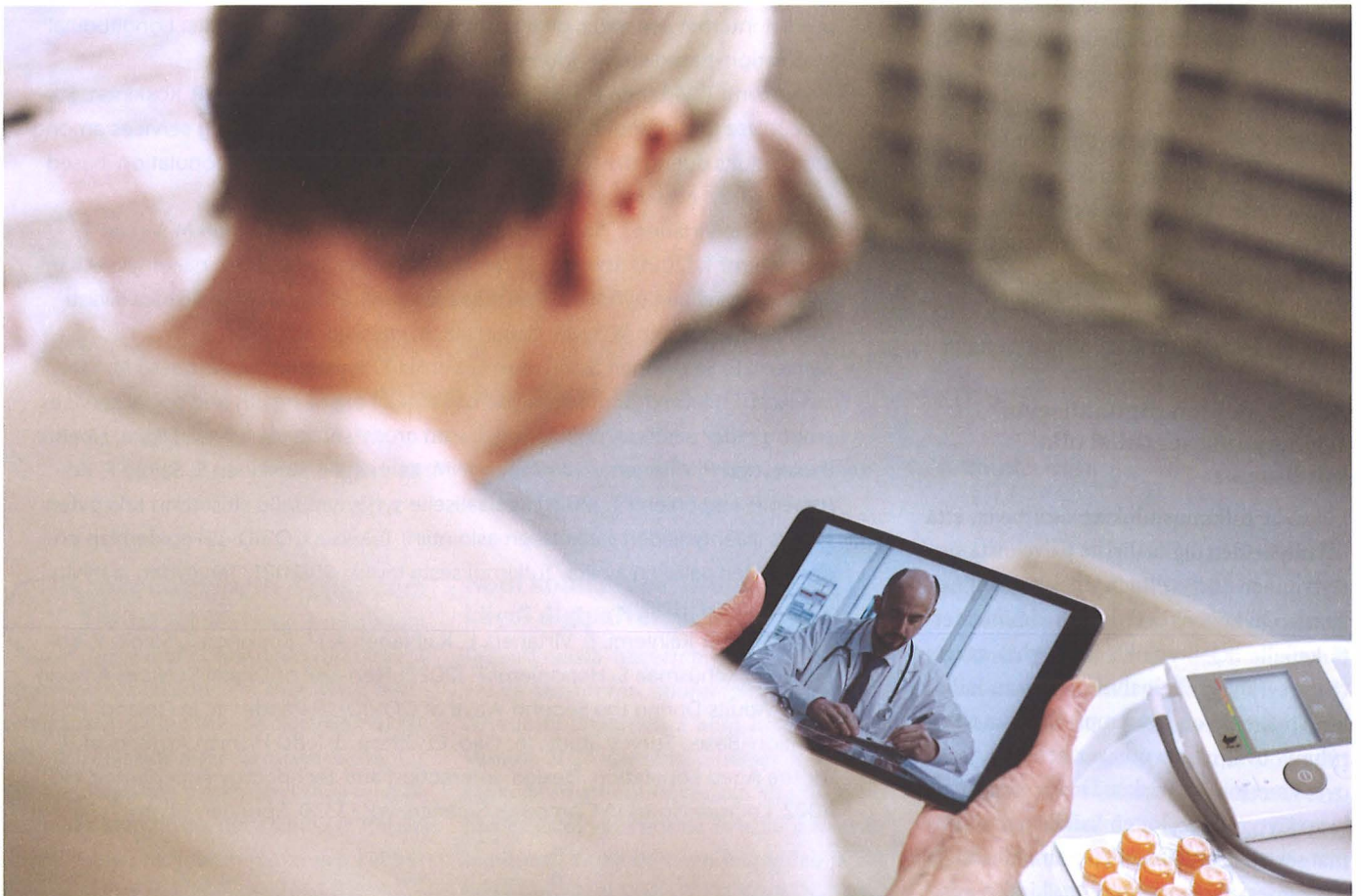
Viime vuosina vanhustyössä on kasvavissa määrin tehty videopuhelun välityksellä toteutettavaa hoivaa, josta puhutaan myös etähoivana. Etähoivan käyttöönoton on toivottu edesauttavan ikääntyneiden mahdollisuutta asua kotona pidempään. Käyttöönottoa perustellaan usein kustannustehokkuudella ja vanhushoivapalveluiden tehostamistarpeella, mutta varsinkin julkisessa keskustelussa monia mie-

tityttää myös, vaarantuuko hoivan laatu ja lisääntykö ikääntyneiden yksinäisyys, jos esimerkiksi kotihoidossa perinteiset kotikäynnit korvataan videopuheluilla.

Videopuheluiden hyödyistä ja haitoista puhuttaessa on oleellista, kenen näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Palveluita organisoivat tahot hyötyvät parantuneesta tehokkuudesta enemmän kuin ikääntyneet, mutta tarkoittaako tämä, että videopuheluista

ei voisi olla hyötyä myös ikääntyneille. Entä miten vanhustyöntekijät kokevat videopuheluiden hyödyn työssään?

Jyväskylän yliopiston toteuttamassa kyselytutkimuksessa selvitetään vanhustyön työoloja ja digitalisaatiota. Vuonna 2021 kyselyyn vastasi 1679 vanhustyöntekijää. Vastaajista hieman yli puolet kertoi, että oli käyttänyt videopuheluita vanhustyössä. Moni vastaajista koki, että videopuheluinsovel-

lusten käytöstä on etua sekä asiakkaille että omalle työlle (kuvio 1).

Valikoimme vastaajista haastateltaviksi 24 vanhustyöntekijää, joilla on mahdollisimman erilaisia mielipiteitä ja kokemuksia videopuheluiden hyödyistä ja haitoista. Vanhustyöntekijät näkivät videopuheluissa paljon etuja, mutta moni oli huolissaan muun muassa omien teknisten taitojen riittämättömyydestä ja ylimääräisen työn lisääntymisestä.

Työstä tulee tehokasta ja nopeaa

Haastatellut vanhustyöntekijät kokivat, että videopuheluiden käyttö tehosti työtä ja mahdollisti aiempaa useamman asiakkaan kohtaamisen. Esimerkiksi maaseudulla pitkät välimatkat ja liikkuminen kohteiden välillä vei suuren osan työpäivästä, kuten haastateltava 17 kuvailee.

"Sun ei tarvii liikkua minnekään sä pystyt toimistosta käsin tekemään näitä puheluita, niin sä pystyt hoitamaan siinä aika monta asiakasta enemmän työvuoron aikana kun se että sä liikut paikasta toiseen. Tää on täällä maaseudulla välimatkat on pitkiä, eli-kä monta kertaa saattaa olla että työvuorosta menee, voi sanoa että melkein puolet jo pelkästään siihen paikasta toiseen liikkumiseen." (H17)

Toisaalta videopuheluiden käyttö johti työn tehostumiseen myös siinä, että vapaa-

muotoinen vuorovaikutus ei ollut enää niin tavallista ja luontevaa:

"Tommosessa videokäynnissä niin sehän on aika napakka, et sieltä jää myös hyvässä ja huonossa niin siinä jää ehkä semmonen jututelu täysin pois, et kotikäynnille kun menee niin yleensä siinä jutellaan niitä näitä ikään kun ennen sitä tapahtumaa, ja myös sen jälkeen niin myös on semmosta." (H13)

Voikin miettiä, korostuuko hoivan tehostaminen liaksi, ja onko hoivan arvo myös kohtaamisessa, joka hoivatilanteessa mahdollistuu. Tutkimuksissa onkin tullut esiin, että yleensä järkevää on se, että videopuhelut eivätkä täysin korvaa perinteistä hoivaa, vaan niitä käytetään sen rinnalla. Mielekästä on, jos sekä hoivatyöntekijä että ikääntynyt voivat tilannekohtaisesti valita joko perinteisen hoivan tai etähoivan käyttämisestä.

Videopuhelu auttaa seuraamaan ja arvioimaan ikääntynyttä eri tavalla

Vanhustyöntekijät kertoivat, kuinka videopuhelutapaamisissa ikääntyneen puolesta asioiden tekeminen onnistuu samalla tavalla kuin perinteisellä kotikäynnillä. Videopuhelussa vanhustyöntekijällä pitää olla kärsivällisyyttä antaa ikääntyneen tehdä itse, kuten seuraava lainaus osoittaa:

"Videon välityksellä niin tää hoitaja sanoo että keitäpä sieltä nyt kahvit eikä keitä

puolesta. Täähän on se mitä halutaan, että ne tekis niin paljon itse vielä kun on mahollista tehdä itse. Varmaan jos ois fyysinen käynti niin voi olla että ei ois niinku kärsivällisyyttä odottaa vaan sitten lähtis auttamaan ja tekee puolesta." (H6)

Videopuhelussa toteutui siis ikääntyneen toimintakykyä ylläpitävä työote. Videopuheluilla ei kuitenkaan yleensä voi täysin korvata perinteisiä kotikäyntejä. Seuraavassa haastateltava 19 kertoo, kuinka ikääntyneen kunto ja toimintakyky määrittävät, voidaanko ikääntynyttä ohjeistaa videopuhelussa:

"Sen voi sillä tavalla kuvapuhelupalvelun myötä tehdä, että ohjataan esimerkiksi otamaan verenpaine, näyttämään dosettia tai apteekin annosjakelurulla sinne kuvapuhelinhoitajalle. Mut jos ikääntynyt on niin huonokuntoinen tai toimintakyky on semmonen, et se tarvii, niin sepittää olla se hoitajakäynti. Siinä pitää olla aika skarppi kuitenkin, et kuvapuhelupalvelun ohjauksessa pystyy tekemään." (H19)

Videopuheluilla on siis etunsa; työntekijä voi päivän aikana tavata useamman ikääntyneen, ja hoivatilanteissa on paremmin sijaa ikääntyneen omatoimiselle tekemiselle. Haittapuolina voidaan mainita hoivatilanteiden asiakeskeisyys ja se, ettei etähoiva sovi kaikille ikääntyneille ja kaikille työntekijöille.

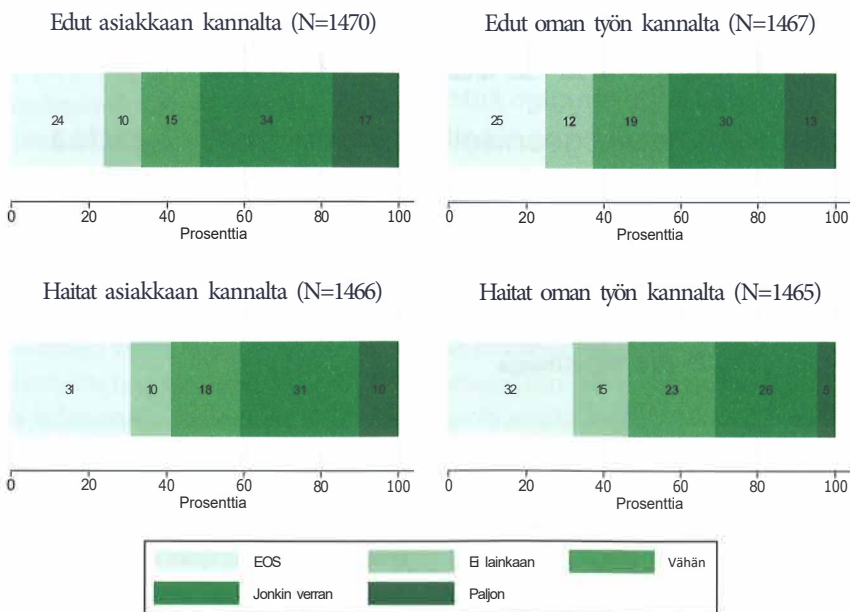
Teknologian kehitystä ja sen käyttöönottoa pidetään haastatteluiden perusteella vanhustyöntekijöiden keskuudessa kuitenkin vääjäämättömänä. Videopuheluiden käyttöönotossa on tärkeää muistaa hoidon laadun varmistaminen ja etähoivasta päättäminen tilannekohtaisesti. •

 Kirjoittajat

Väitöskirjatutkija **Ville Mustola**, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto

Professori **Sakari Taipale**, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto

Staff Scientist **Tomi Oinas**, Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, Itä-Suomen yliopisto

Kuvio 1 Videopuhelinsovellusten käytön koetut edut ja haitat asiakkaan ja oman työn kannalta